

GTTAD

GENEL TÜRK TARİHİ ARAşTIRMALARI DERGİSİ

Cilt: 7, Sayı: 14, Mayıs 2025

GTTAD

JOURNAL OF GENERAL TURKISH HISTORY RESEARCH

Volume: 7, Issue: 14, May 2025

e-ISSN: 2667-5366

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi (GTTAD), Türk tarihine ve kültürüne dair bilimsel araştırmaların üretilmesini ve okuyucuya ulaştırılmasını amaç edinen Uluslararası Hakemli bir dergidir. GTTAD, Türklerin siyasi tarihleri, devlet gelenekleri, sosyal hayatları, askerî ve iktisadi faaliyetleri, dinî inançları, kültür ve mitolojileri vb. kapsamdaki konuları ele alır ve bu alandaki disiplinleri de yayın sahası olarak değerlendirir. Ocak, Mayıs ve Eylül olmak üzere yılda üç kez yayımlanan dergide Türkçe, İngilizce, Rusça ve Farsça makalelere yer verilir. Dergiye yayımlanmak üzere gönderilen yazılar ilk etapta Yayın Kurulu tarafından yazım ilkelerine uygunluk ve özgünlük açısından incelenir. Yayımlanması uygun bulunan yazılar adları gizli tutulan iki hakeme gönderilir. Hakem süreçleri tamamlanan makaleler Yayın Kurulu'nun nihai değerlendirmesi ve kararı sonrasında dergide yayımlanır. Dergide yayımlanan makalelerde savunulan görüşler Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisini hiçbir surette bağlamaz. Yayımlanan makale ve yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Kabul edilen yazılar yazara iade edilmez.

Gönderilen makalelerin özgünlük testi *Turnitin* programı ile denetlenmektedir.
<https://www.turnitin.com/>

Journal of General Turkish History Research (JGTHR), is an International Refereed Journal aiming at producing and delivering scientific research on Turkish history and culture. JGTHR deals with topics such as the political history of the Turks, their state traditions, social lives, military and economic activities, religious beliefs, culture, and mythology; evaluates the disciplines in this field as a broadcasting field. The journal is published three times a year, in January, May and September, and includes articles in Turkish, English, Russian and Persian. Each article is examined by the Editorial Board regarding writing principles and originality. The approved ones are sent to two independent experts for double-blind peer review. The articles for which the peer review process is completed are published after the final evaluation and decision of the Editorial Board. Authors are responsible for their articles. Any of their ideas are individual and does not bind the JGTHR. Accepted articles are not returned to the author.

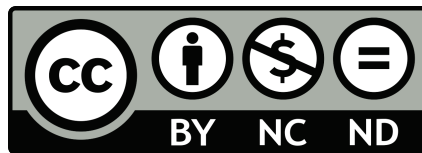
The articles sent are controlled for plagiarism by the *Turnitin* programme.
<https://www.turnitin.com/>

YAZIřMA ADRESİ / CORRESPONDENCE ADDRESS

Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

Isparta-Afyon Karayolu 8. Km Çünür Doğu Yerleşkesi 32260 Isparta

E-Posta: ozgurturker@sdu.edu.tr

GENEL TÜRK TARİHİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
JOURNAL OF GENERAL TURKISH HISTORY RESEARCH
e-ISSN: 2667-5366

BİLİMSEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ / SCIENTIFIC PUBLICATION COORDINATOR

Doç. Dr. Özgür TÜRKER (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)

BAŞEDİTÖR / EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Hasan IŞIK (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)

Prof. Dr. Tülay YÜREKLİ (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın/TÜRKİYE)

Prof. Dr. Oktay BERBER (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir/TÜRKİYE)

Prof. Dr. Peter Benjamin GOLDEN (Rutgers University-New Jersey/ABD)

Prof. Dr. Rudolph P. MATTHEE (University of Delaware-Newark/ABD)

Doç. Dr. Özgür TÜRKER (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Abdolvahid SOOFİZADEH (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Tuba TOMBULOĞLU (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)

Doç. Dr. S. Serkan ÜKTEN (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Eralp ERDOĞAN (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi-Tekirdağ/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Ashı ÇANDARLI (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)

Dr. Pınar YİĞİT TÜRKER-(Isparta/TÜRKİYE)

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Muzaffer DURAN (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/TÜRKİYE)

Doç. Dr. Tevfik Orkun DEVELİ (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Muğla/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali BOZKUŞ (Hitit Üniversitesi-Çorum/TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KORKMAZ (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Burdur/TÜRKİYE)

Arş. Gör. Mehmet BAYRAM (Aksaray Üniversitesi-Aksaray/TÜRKİYE)

Dr. Ahmet DOĞAN-(Niğde/TÜRKİYE)

YAYIN KOORDİNATÖRÜ / PUBLICATION COORDINATOR

Doç. Dr. Selim Serkan ÜKTEN

HALKLA İLİŞKİLER / PUBLIC RELATIONS

Doç. Dr. Tülay YÜREKLİ

SEKRETERYA / SECRETARIAT

Halil Can AKGÜN

Dr. Onur YILDIZ

Dr. Muhammed Emin KOÇAK

Efe OKCU

DİL VE REDAKSİYON KURULU / LANGUAGE AND EDITING BOARD

Dr. Ahmet KARADENİZ

Dr. Umut YOLSEVER

Dr. Fatih BOSTANCI

Merve YALIMEL

İsmail Hulusi ŞENYİL

Yağmur DERİN ÜKTEN

Cüneyt GÜNDÜZ

Ayşe ORHON

Yiğit Burak ÖZDEN

Sena SARAÇ

Semanur OĞUZ

Arif Ozan ALTUN

Volkan KOÇ

Hakan ARABACI

Burak AVCU

Muhammet Mustafa YOLUDOĞRU

Nurcan ÇEVİK

Tahsin Efe BİLİ

MİZANPAJ / TYPESETTING

Doç. Dr. Özgür TÜRKER

Dr. Pınar YİĞİT TÜRKER

İNDEKS KOORDİNATÖRÜ / INDEX COORDINATOR

Doç. Dr. Özgür TÜRKER

TÜRKÇE EDİTÖR / TURKISH LANGUAGE EDITOR

Dr. Pınar YİĞİT TÜRKER

İNGİLİZCE EDİTÖR / ENGLISH LANGUAGE EDITOR

Doç. Dr. Eralp EDOĞAN

RUSÇA EDİTÖR / RUSSIAN LANGUAGE EDITOR

Arş. Gör. Dr. Selim KARAGÖZ

FARŞÇA EDİTÖR / PERSIAN LANGUAGE EDITOR

Doç. Dr. Abdolvahid SOOFİZADEH

KAPAK TASARIM / COVER DESIGN

Emine ÇAKIR

ULUSLARARASI BİLİM DANIŞMA KURULU
INTERNATIONAL SCIENTIFIC ADVISORY COMMITTEE

	Prof. Dr. Abdullah GÜNDOĞDU (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Abdulvahap KARA (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Altay Tayfun ÖZCAN (Dumlupınar Üniversitesi – Kütahya/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Ahmet TOKSOY (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Cihat AYDOĞMUŞOĞLU (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Emin ŞİHALİYEV (Nahcivan Devlet Üniversitesi – Nahcivan/AZERBAYCAN)		
	Prof. Dr. Erkan GÖKSU (Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Fatih ÜNAL (Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi – TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Farhod MAKSUDOV (Özbekistan Bil. Ak. Milli Ark. Merkezi -Taşkent/ ÖZBEKİSTAN)		
	Prof. Dr. Füsün KARA (Fırat Üniversitesi – Elazığ/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Gülay KARADAĞ ÇINAR (Afyon Kocatepe Üniversitesi – Afyonkarahisar/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Haldun EROĞLU (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Hava SELÇUK (Erciyes Üniversitesi – Kayseri/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. İskender Ayazoviç GİLYAZOV (Tataristan İlim. Ak. – Kazan/RUSYA FEDERASYONU)		
	Prof. Dr. Konuralp ERCİLASUN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Kürşat YILDIRIM (İstanbul Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK (Gazi Üniversitesi-Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Mehmet ALPARGU (Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Mualla UYDU YÜCEL (İstanbul Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK (Sakarya Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Okan YEŞİLOT (Marmara Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Onur Alp KAYABAŞI (Aksaray Üniversitesi – Aksaray/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Tilla Deniz BAYKUZZU (Trakya Üniversitesi – Edirne/TÜRKİYE)		
	Prof. Dr. Üçler BULDUK (Ankara Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Ali Rıza YAĞLI (Giresun Üniversitesi – Giresun/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Alper ALP (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Aysel ERDOĞAN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi – Osmaniye/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. B. Tümen SOMUNCUOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Cihad CİHAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi – Afyonkarahisar/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Derya DERİN PAŞAOĞLU (Karadeniz Teknik Üniversitesi – Trabzon/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Elvin YILDIRIM (İstanbul Aydın Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Emrah NAKİ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi – Çanakkale/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Hatice KERİMOĞLU (Balıkesir Üniversitesi – Balıkesir/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Hikmet DEMİRCİ (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi – Kahramanmaraş/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Leyla DERVİŞ (Akdeniz Üniversitesi – Antalya/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Mesut KARAKULAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Ankara/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Murat ÖZKAN (Ordu Üniversitesi – Ordu/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Serdar Oğuzhan ÇAYCIOĞLU (Marmara Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		

	Doç. Dr. Şeyda BÜYÜKCAN SAYILIR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi – Eskişehir/TÜRKİYE)		
	Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ (Gaziantep Üniversitesi – TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Abdul Metin ÇELİKBİLEK (Selçuk Üniversitesi – Konya/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÜSTÜN (Ege Üniversitesi – İzmir/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Ali TORAMAN (Amasya Üniversitesi – Amasya/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Aybuke GÜZAY (İzmir Bakırçay Üniversitesi – TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Başak KUZAKÇI (Marmara Üniversitesi – İstanbul/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Can Tankut ESMEN (Trakya Üniversitesi – Edirne/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Davut ŞAHBAZ (Selçuk Üniversitesi – Konya/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi İlker TÜRKMEN (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi – Kırşehir/TÜRKİYE)		
	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali BOZKUŞ (Hitit Üniversitesi – Çorum/TÜRKİYE)		
	Dr. Arş. Gör. Emre TEĞİN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi – Çanakkale/TÜRKİYE)		
	Dr. Arş. Gör. Hasan AKSOY (Selçuk Üniversitesi – Konya/TÜRKİYE)		
<i>Unvan ve isme göre alfabetik sıralı / Sorted by academic title and name</i>			

DERGİNİN TARANDIĐI İNDEKSLER / THE JOURNAL IS INDEXED IN

	TR Dizin https://app.trdizin.gov.tr/dergi/TWpNeU5qWT0/genel-turk-tarihi-arastirmalari-dergisi
	Index Copernicus International https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=51823
	International Scientific Indexing (ISI) https://isindexing.com/isi/journaldetails.php?id=8981
	Directory of Research Journals Indexing http://olddrji.lbp.world/JournalProfile.aspx?jid=2667-5366
	ASOS Index https://asosindex.com.tr/index.jsp?modul=journal-page&journal-id=959
	Scientific Indexing Services https://www.sindexs.org/JournalList.aspx?ID=5840
	İdeal Online https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/dergi/genel-turk-tarihi-arast-rmalar-dergisi/991
	ResearchBib - Academic Resource Index http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2667-5366
	Paperity https://paperity.org/journal/203691/genel-turk-tarihi-arastirmalari-dergisi
	ERIH PLUS https://kanalregister.hkdir.no/publiseringsskanaler/erihplus/periodical/info?id=505447

SOSYAL AĐLAR / SOCIAL NETWORKS

KÖR HAKEMLİK GARANTİ BEYANNAMESİ

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi olarak, yayın süreçlerimizde *Uluslararası Yayın Etiği Beyannamesi* (Committee on Publication Ethics - COPE) ilkelerine bağlı kalmayı taahhüt ederiz. Dergimiz, akademik tarafsızlık ve bilimsel dürüstlük ilkeleri doğrultusunda, kör hakemlik (*double-blind peer review*) sistemini uygulamaktadır. Bu süreçte, hakemlerin ve yazarların kimlikleri karşılıklı olarak gizli tutulmakta ve bu gizliliğin korunması temel prensibimiz olarak özenle gözetilmektedir.

Dergimizin **Cilt 7, Sayı 13** kapsamındaki makalelerin değerlendirme sürecine katkı sunan değerli hakemlerimize içtenlikle teşekkür ederiz. Hakemlik sürecine katkıda bulunan akademisyenlerimizin isimleri, hakemlik sürecinin anonimlik ilkesi gereği açıklanmamaktadır. Bununla birlikte, bilimsel katkılarından dolayı kendilerine minnettarlığımızı ifade etmek isteriz.

Bilimsel yayın sürecinin kalitesini ve güvenilirliğini artırmak adına göstermiş oldukları özverili çalışmalar için teşekkür eder, gelecek sayılarımızda da iş birliğimizin devam etmesini dileriz.

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi Editör Kurulu

DECLARATION OF ASSURANCE FOR DOUBLE-BLIND PEER REVIEW

As *Journal of General Turkish History Research*, we are committed to adhering to the principles of the *International Publication Ethics Declaration* (Committee on Publication Ethics - COPE) in all stages of our publication process. In line with the principles of academic impartiality and scientific integrity, our journal implements a double-blind peer review system. During this process, the identities of both reviewers and authors are kept strictly confidential, and safeguarding this anonymity remains one of our core principles.

We extend our heartfelt gratitude to the esteemed reviewers who have contributed to the evaluation process of the articles included in Volume 7, Issue 13 of our journal. In accordance with the principles of anonymity in the peer review process, the names of the scholars who participated in the review process are not disclosed. However, we express our sincere appreciation for their invaluable scientific contributions.

We thank our reviewers for their dedicated efforts in enhancing the quality and reliability of the scientific publication process and look forward to continuing our collaboration in future issues.

Editorial Board of Journal of General Turkish History Research

Editörlerden...

Değerli okuyucular,

Türkoloji, Türk tarihinin erken dönemlerini anlamamıza, dil, kültür ve kimlik unsurlarını bilimsel temellerle açıklığa kavuşturmamıza önemli katkılar sunar. İşte biz de bu düşünceyle, Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi'nin 14. sayısını, Türkoloji biliminin büyük ustalarından biri olan *Gyula Németh'in* vefatının 50. yılına ithafen siz değerli okuyucularımıza sunuyoruz.

1890 yılında Székesfehérvár'da doğan Gyula Németh, Türk dili ve tarihi araştırmalarına adanmış bir ömrü ve disiplinler arası bir kavrayışla şekillenmiş nadide bir bilim mirasını geride bırakmıştır. Macar Bilimler Akademisi üyeliğinin yanı sıra, Budapeşte Üniversitesi'nde uzun yıllar süren öğretim üyeliği boyunca onlarca öğrenci yetiştirmiş; Türkçenin tarihsel gelişimi, Orhon Yazıtları, Uygur metinleri, Osmanlı Türkçesi ve Oğuz lehçeleri üzerine yaptığı çalışmalarla Türkoloji alanında evrensel bir otoriteye dönüşmüştür.

Gyula Németh'in kaleme aldığı çok sayıdaki bilimsel çalışması, yalnızca Türkoloji alanının değil, aynı zamanda Türk tarihinin ve dilinin karanlıkta kalmış birçok yönünün aydınlatılmasına da katkı sağlamıştır. Özellikle *Kumük tanulmányok* (Kumuk Araştırmaları, 1911) ve *Adalékok a török-mongol nyelvek hangtörténetéhez* (Türk-Moğol Dillerinin Ses Tarihine Katkılar, 1913) adlı eserleri, Türk dillerinin tarihî fonetik evrimini disiplinlerarası bir bakışla ele alırken; *Die türkische Sprache in Ungarn im XVII. Jahrhundert* (17. Yüzyılda Macaristan'daki Türk Dili, 1970) başlıklı çalışması Osmanlı etkisi altındaki Macar topraklarında konuşulan Türkçeye dair önemli veriler sunmuştur. Ayrıca, *A magyar rovásírás* (Macar Runik Yazısı, 1934) ve *The runiform inscriptions from Nagy-Szent-Miklós and the runiform scripts of Eastern Europe* (Nagy-Szent-Miklós'taki Runik Yazıtlar ve Doğu Avrupa Runik Yazı Sistemleri, 1971) gibi eserlerinde, eski Türk yazı sistemleriyle Orta Avrupa'daki yazı geleneği arasındaki olası etkileşimleri incelemiş, bu bağlamda Türk runik yazısının kültürlerarası izlerini ortaya koymuştur. Németh'in bu çok yönlü katkıları, Türk tarihinin çeşitli dönemlerine ait dilsel, kültürel ve etnografik bağlantıların daha sağlıklı kurulmasına imkân tanımaktadır.

Bu anlamlı sayımızda, Gyula Németh'in izini süren yirmi değerli araştırma makalesine ve bir çeviri metnine yer verilmiştir. Billhassa bu sayıda yer alan Macarcadan Türkçeye kazandırılan çeviri makale, Türkiye'deki Macar edebi yazını siz değerli okuyucularımızın dikkatine tekrar sunmaktadır. Araştırma yazıları, Eski Türk tarihinden dilbilime, kültür coğrafyasından diplomatik temaslara kadar geniş bir tematik dağılım arz etmekte hem akademik derinliği hem de disiplinler arası yaklaşımıyla bu sayıyı farklı kılmaktadır.

Gyula Németh'in ilmi vakarı, yalnızca ortaya koyduğu eserlerde değil, aynı zamanda ilme duyduğu sadakatte, dikkatli okumanın ve yorulmak bilmez çözümlemenin ardında gizlidir. Bu sayıyı hazırlarken bizleri yönlendiren de işte bu sadakat duygusu oldu. Bilimin sınır tanımayan doğasında, Németh gibi isimlerin bıraktığı izlerin, yeni kuşaklarca takip edileceğine dair inancımız tamdır.

Onu, eserleriyle, öğrencileriyle ve ardında bıraktığı ilmi mirasla bir kez daha saygıyla yâd ediyor; 14. Sayımızın Türk tarihi araştırmalarıyla ilgilenen tüm okuyucular için verimli bir kaynak olmasını temenni ediyoruz.

Burak Falay, "Orta Anadolu Kırsalında Yerleşim Sürekliliği: Bizans Döneminden Günümüze Bir Yerleşimin Tarihsel Süreci (Niğde-Murtaza Köyü, Türkiye)" başlıklı makalesinde, Murtaza Köyü örneğinden hareketle kırsal yerleşimlerin tarihsel sürekliliğini ve çevresel-sosyal dönüşümünü mekânsal hafıza bağlamında incelemektedir. Selim Karagöz, "Bizans Tarih Yazımında Türk ve İskandinav-Rus İlişkileri" adlı çalışmasında, Bizans kroniklerinde Hunlardan Osmanlılara kadar uzanan Türk toplulukları ile İskandinav kökenli Ruslar arasındaki askerî ve ticarî ilişkileri çok boyutlu bir yaklaşımla ele almaktadır. Esin Küçükbekir'in "İslam Coğrafyacılarına ve Sovyet Arkeoloji Raporlarına Göre Merv-Serahs Yolu: Tarihî ve Arkeolojik Veriler Çerçevesinde Bir Ticaret Güzergâhının Analizi" başlıklı makalesi, klasik coğrafya metinleri ile Sovyet dönemine ait arkeolojik bulguları karşılaştırarak Horasan'ın bu önemli geçit hattını çok disiplinli bir bakışla değerlendirmektedir. Sinan Tarıfci, "Gazneliler ve Büyük Selçuklular Dönemi Habsiyyelerinde Zindan -1-: Zindanın Fiziki Yapısı, Özellikleri ve Zindan Hayatı" çalışmasında, habsiyye edebiyatına dayanarak zindanın yapısal niteliklerini, mahkûm yaşamını ve dönem zihniyetini edebiyat-tarih keşişiminde analiz etmektedir.

Burak Sağlam ve Ali Mıynat'ın birlikte kaleme aldıkları *"Türkiye Selçuklu Sultanlığı'nda 'Melik' Sikkeleri"* başlıklı makalede, dokuz farklı Selçuklu melikine ait sikkeler üzerinden siyasi yetki dağılımı, yerel otorite ve meşruiyet arayışları nümismatik veriler eşliğinde tartışılmaktadır. Mustafa Köksal, *"Oğuz İsyanı ve Hârezmşah Atsız'ın Oğuzlara Karşı İzlediği Siyaset"* adlı makalesinde, Sultan Sencer'in esir düştüğü Oğuz isyanı sürecinde Hârezmşah Atsız'ın diplomatik girişimlerini Vatvat'ın mektupları ışığında değerlendirmektedir. Aizhan Rakhymbayeva, *"Altın Orda Şehirlerinde Mimari: Dinî, Anıtsal ve Sivil Yapılar Üzerine Bir İnceleme"* başlıklı çalışmada, Altın Orda şehirlerinin mimari dokusunu camiler, türbeler, hamamlar ve malikâneler üzerinden ele alarak, bu yapılar üzerinden siyasi düzenin mekânsal tezahürünü gözler önüne sermektedir. Nagehan Küçük yıldız ise *"Ebû Sa'îd Bahâdır'ın Ölümü Üzerine Bazı Mülâhazalar"* başlıklı makalesinde, İlhanlı Devleti'nin son güçlü hükümdarının vefatını ve bu olayın doğurduğu siyasi çözölmeyi dönemin kaynaklarıyla birlikte yeniden tartışmaktadır.

Recep Efe Çoban, *"Codex Cumanicus'taki 'Tovulga' Sözcüğünün Maddî Kültür Tarihi Bağlamında Değerlendirilmesi"* adlı çalışmada, bir askerî terimin izini arkeolojik buluntularla sürerek, metin temelli yaklaşımları maddi kültür verileriyle tamamlamayı hedefliyor. Çoban, Kuman-Kıpçak kültüründe yer alan "tovulga" (miğfer) kavramını hem metinsel hem de fiziki bulgular üzerinden yeniden tanımlıyor.

Enes Fırat Önel'in *"Bernier ve Manucci'nin Gözüyle Evrengizib'in Taht Mücadelesi: Samugarh Savaşı"* başlıklı makalesi, Avrupa seyyahlarının anlatılarıyla Bâbürlü taht kavgalarına ışık tutuyor. Önel, özellikle Evrengizib'in diplomatik manevralarını ve Samugarh Savaşı'ndaki stratejik hamlelerini ele alarak, bir iç savaşın yalnızca siyasi değil aynı zamanda anlatısal bir boyut kazandığını gösteriyor. Ufuk Aykol ise *"Şahin Geray Han'ın Askerî Reform Girişimlerine Dair"* adlı çalışmada, Kırım Hanlığı'nın son döneminde yaşanan modernleşme çabalarını irdeliyor. Avrupa tarzı düzenli ordu kurma teşebbüslerinden toprak reformlarına kadar uzanan reform sürecinde hanın karşılaştığı iç direnç ve dış müdahaleler, dönemin sosyo-politik açmazlarını gözler önüne seriyor. Betöl Tezcan, *"Darülhadis ve Kütüphane Vakıfları Özelinde Lale Devri'nde Surre-i Hümayun"* başlıklı makalesinde, III. Ahmed ve Fatma Sultan'ın kurduğu vakıflar aracılığıyla Mekke ve Medine'ye gönderilen surrelerin Lale Devri'ndeki kurumsal ve mali boyutunu ele alarak, bu yapılar üzerinden Osmanlı'nın kutsal şehirlerle kurduğu ilişkileri inceliyor.

Metin Menekşe, *"Osmanlı İstanbul'unda Yangınlar Üzerine Yabancı Seyyahların Gözlemleri: Nedenler, Haber Verilme Usulleri ve Alınan Tedbirler"* adlı çalışmada, yabancı seyyahların gözlemleri üzerinden İstanbul'daki yangınların tarihsel seyrini, sebeplerini ve Osmanlı toplumunun bu afetlere karşı geliştirdiği önlemleri incelemektedir. Füsun Kara, *"Parlayan Yıldız Azerbaycan'da Türk Hanlıklarının Tarihi ve Kültürel İzleri (1747-1844)"* adlı makalesinde, Safevîler sonrası dönemde Azerbaycan coğrafyasında kurulan Türk hanlıklarının siyasi yapılanmalarını, kültürel miraslarını ve bölgesel etkilerini değerlendirmektedir. Resul Turan, *"Rus İşgali Altında Yedi Ay: 93 Harbi Döneminde Erzurum'un İşgali (1877-1878)"* başlıklı çalışmada, Erzurum'un Rus işgali altındaki yedi aylık sürecini askerî, idari ve toplumsal yönleriyle ele alarak, dönemin tanıklıklarını belge ve anılar eşliğinde analiz etmektedir. Telli Akhundova Korkmaz, *"93 Harbinde Götürölen Minik Ayşe: Mariya Konstantinovna Keksholmskaya"* adlı çalışmada, savaş sırasında ailesini kaybederek Rus askerlerinin himayesine giren küçük bir Türk kızının dramatik hayat hikâyesini Rus arşiv kaynaklarına dayanarak gün yüzüne çıkarmaktadır.

Ertan Dilekci ve Dilek Ünveren, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Aile Hukuku Geleneği ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında Uygulanışı (Isparta Resmî Vilayet Gazetesi Özelinde)* başlıklı makalelerinde, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte aile hukukundaki dönüşümleri, özellikle 1917 Hukuk-ı Aile Kararnamesi'nin uygulama yansımalarını Isparta Resmî Vilayet Gazetesi üzerinden değerlendirerek tarihî süreklilik ve değişim bağlamında özgün bir analiz sunmaktadırlar. Emre Uysal ve Ayşegöl Şentürk, *Anadolu Coğrafyasının Türk İstiklal Harbi'nde Cephe Savunmasındaki Etkisi (Mayıs 1919 - Ağustos 1921)* başlıklı çalışmalarında, Millî Mücadele'nin seyrini belirleyen stratejik coğrafi unsurları detaylı biçimde inceleyerek, Anadolu'nun "doğal kale" işlevini tarihsel ve askeri bağlamda ortaya koymaktadırlar. Nurullah Çetin, *Sovyetler Birliği'nde GULag Sistemi: Karaganda Kampı (KarLag) Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme* başlıklı makalesinde, Sovyet otoriter rejiminin ekonomik, ideolojik ve toplumsal dönüşüm araçlarından biri olan KarLag kampını odağa alarak GULag sisteminin tarihsel dinamiklerini arşiv belgeleri ışığında analiz etmektedir. İbrahim Ethem Arnoğlu ise, *Türk Dünyası Kültürel Entegrasyonu Çalışmaları: Türk*

Dünyası Kültür Başkenti Uygulaması Örneği başlıklı incelemesinde, 1991 sonrası Türk devletleri arasında gelişen kültürel diplomasi pratiklerini ve özellikle TÜRKSOY öncülüğünde yürütülen kültür başkenti uygulamasının Türk dünyasında ortak aidiyet inşasına katkılarını ele almaktadır.

Tasnadi Edit'in kaleme aldığı ve *Alev Duran* tarafından çevrilen makale, Macar edebiyatının Türkiye'deki tarihsel çeviri serüvenini erken dönem örneklerden günümüze uzanan çizgide özetlemekte ve kültürel etkileşimin izlerini ortaya koymaktadır.

Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi'nin 14. sayısının, Türk tarihinin farklı dönemlerine ve meselelerine dair derinlemesine çalışmalar sunarak okurlar için aydınlatıcı ve ufuk açıcı bir okuma deneyimi yaşatmasını temenni ederiz. Bu sayının hazırlanmasında emek veren değerli yazarlarımıza, titiz değerlendirmeleriyle katkıda bulunan hakemlerimize ve sürecin her aşamasında özveriyle çalışan dergi ekibimize içtenlikle teşekkür ederiz.

Editörler

Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE

Doç. Dr. Özgür TÜRKER

From the Editors...

Turkology offers invaluable contributions to our understanding of the early periods of Turkish history, elucidating elements of language, culture, and identity on scholarly grounds. In this spirit, we are pleased to present the 14th issue of the *Journal of General Turkish History Studies*, dedicated to the memory of one of the foremost masters of Turkological scholarship, Gyula Németh, on the 50th anniversary of his passing. Born in Székesfehérvár in 1890, Gyula Németh devoted his life to the study of the Turkish language and history, leaving behind a rare intellectual legacy shaped by an interdisciplinary perspective. In addition to his membership in the Hungarian Academy of Sciences, he served for many years as a professor at the University of Budapest, training numerous students and becoming a globally acknowledged authority in Turkology through his work on the historical development of Turkish, the Orkhon inscriptions, Uyghur texts, Ottoman Turkish, and Oghuz dialects.

Németh's prolific scholarly output has shed light not only on the field of Turkology but also on many obscure aspects of Turkish linguistic and historical development. Notable among his works are *Kumük tanulmányok* (Kumyk Studies, 1911) and *Adalékok a török-mongol nyelvek hangtörténetéhez* (Contributions to the Phonetic History of Turkic-Mongolic Languages, 1913), both of which examined the historical phonetic evolution of Turkic languages from an interdisciplinary perspective. His later study, *Die türkische Sprache in Ungarn im XVII. Jahrhundert* (The Turkish Language in Hungary in the 17th Century, 1970), provided important insights into the variety of Turkish spoken in Ottoman-influenced Hungarian territories. Furthermore, in works such as *A magyar rovásírás* (The Hungarian Runic Script, 1934) and *The runiform inscriptions from Nagy-Szent-Miklós and the runiform scripts of Eastern Europe* (1971), he explored the possible interactions between early Turkic writing systems and the script traditions of Central Europe, thereby illuminating the cross-cultural traces of Turkic runiform writing. These multifaceted contributions have significantly advanced our ability to trace linguistic, cultural, and ethnographic connections across various periods of Turkish history.

In this commemorative issue, we feature twenty original research articles and one translation text that follow in the footsteps of Gyula Németh's scholarship. Of particular note is a translation from Hungarian into Turkish that revisits Hungary's literary presence in Turkey. The articles span a wide thematic spectrum—ranging from ancient Turkish history and linguistics to cultural geography and diplomatic encounters—imbuing this issue with both academic rigour and interdisciplinary breadth.

Gyula Németh's scholarly dignity was not only evident in his published works but also in his unwavering devotion to knowledge, meticulous reading, and tireless analytical pursuit. It is precisely this spirit of dedication that guided our editorial process. We are confident that the traces left by scholars like Németh will continue to inspire future generations, in keeping with the boundless nature of scientific inquiry. We respectfully commemorate Gyula Németh through his writings, his students, and his enduring scholarly legacy, and we hope that this 14th issue will serve as a valuable resource for all those interested in Turkish historical studies.

In his article "*Continuity of Settlement in the Rural Landscape of Central Anatolia: The Historical Development of a Village from the Byzantine Period to the Present (Murtaza Village, Niğde, Turkey)*", Burak Falay explores the spatial continuity and socio-environmental transformation of rural settlements through the case of Murtaza Village. Selim Karagöz, in "*Turkish and Scandinavian-Rus Relations in Byzantine Historiography*", adopts a multidimensional approach to military and commercial interactions between Turkic peoples—from the Huns to the Ottomans—and Scandinavian-origin Rus, as recorded in Byzantine chronicles. Esin Küçükbekir's contribution, "*The Merv-Serakhs Road According to Islamic Geographers and Soviet Archaeological Reports: An Analysis of a Trade Route Based on Historical and Archaeological Evidence*", compares classical geographical texts with Soviet-era archaeological data to provide a multi-disciplinary assessment of this important corridor in Khorasan. Sinan Tarıfci, in "*Prison Conditions in the Ghaznavid and Great Seljuk Periods, Part I: The Physical Structure and Characteristics of Prisons*", analyses the architecture of prisons and the lived experiences of inmates based on literary-historical intersections drawn from the 'habsiyye' genre.

In their joint article "*'Melik' Coins in the Seljuk Sultanate of Rum*", Burak Sağlam and Ali Mıynat discuss the distribution of political authority and the quest for legitimacy in numismatic terms through coins minted by nine

Seljuk princes. Mustafa Köksal, in *"The Oghuz Rebellion and Khwarazmshah Atsız's Policies Toward the Oghuz"*, examines Atsız's diplomatic manoeuvres during the Oghuz rebellion, in which Sultan Sanjar was captured, drawing on the letters of al-Watwat. Aizhan Rakhymbayeva's *"Architecture in Golden Horde Cities: A Study of Religious, Monumental, and Civil Structures"* sheds light on the spatial manifestations of political order through mosques, mausoleums, baths, and mansions. Nagehan Küçükyıldız's article *"Reflections on the Death of Abu Sa'id Bahadur"* reconsiders the political fragmentation that followed the death of the last powerful Ilkhanid ruler, with close reference to contemporary sources.

Recep Efe Çoban, in *"A Material Culture Analysis of the Term 'Tovulga' in the Codex Cumanicus"*, redefines the term "tovulga" (helmet) within Cuman-Kipchak culture, integrating archaeological findings with textual analysis. Enes Fırat Önel's *"Aurangzeb's Struggle for the Throne Through the Eyes of Bernier and Manucci: The Battle of Samugarh"* examines European travel accounts to highlight not only the political but also the narrative dimensions of Mughal dynastic conflicts. Ufuk Aykol's article *"On the Military Reform Attempts of Shahin Giray Khan"* explores the sociopolitical dilemmas surrounding modernisation in the late Crimean Khanate, focusing on efforts to establish a European-style army and land reforms.

Betül Tezcan's *"The Surre-i Hümayun During the Tulip Era Through the Lens of Darülhadis and Library Foundations"* investigates the institutional and financial dimensions of endowments established by Sultan Ahmed III and Princess Fatma, which channelled aid to Mecca and Medina, thereby shedding light on Ottoman sacred geographies. Metin Menekşe, in *"Fires in Ottoman Istanbul Through the Observations of Foreign Travellers: Causes, Notification Practices, and Preventive Measures"*, reconstructs the urban experience of fire disasters in Istanbul. Füsün Kara's *"Traces of Turkish Khanates in Azerbaijan: Political and Cultural Dimensions (1747–1844)"* analyses the regional impact and heritage of Turkic polities established in post-Safavid Azerbaijan. Resul Turan's *"Seven Months Under Russian Occupation: The Invasion of Erzurum During the Russo-Turkish War (1877–1878)"* examines the military, administrative, and social dynamics of Erzurum under Russian control, enriched with eyewitness accounts and archival sources. Telli Akhundova Korkmaz's poignant study *"Little Ayşe Taken During the Russo-Turkish War: The Story of Mariya Konstantinovna Keksholmskaya"* reconstructs the life of a Turkish child orphaned in the war and taken into the custody of Russian soldiers, using archival documentation.

In their article *"The Tradition of Family Law from the Tanzimat to the Republican Period and Its Application in the Early Republic (with Reference to the Isparta Official Provincial Gazette)"*, Ertan Dilekci and Dilek Ünveren provide a historical analysis of the transformation in family law, with a focus on the 1917 Family Law Decree. Emre Uysal and Ayşegül Şentürk, in *"The Strategic Role of Anatolia in the Turkish War of Independence (May 1919 – August 1921)"*, highlight the role of geography in shaping military strategies, presenting Anatolia as a natural fortress. Nurullah Çetin's article *"The GULag System in the Soviet Union: An Evaluation Based on the Example of the Karaganda Camp (KarLag)"* investigates the ideological, economic, and social dimensions of Soviet authoritarianism through the prism of archival evidence. İbrahim Ethem Arıoğlu, in *"Cultural Integration in the Turkic World: The Practice of the Turkic World Capital of Culture"*, explores the role of cultural diplomacy and joint heritage-building among post-1991 Turkic states, with particular attention to TÜRKSOY initiatives. The translated article by Tasnádi Edit, rendered into Turkish by Alev Duran, outlines the historical trajectory of Hungarian literary translation into Turkish, tracing its development from early examples to the present and mapping the contours of cultural exchange.

We hope that this 14th issue of the *Journal of General Turkish History Studies* provides readers with enlightening insights and new perspectives on various periods and problems in Turkish history. We extend our heartfelt thanks to our esteemed authors, to our meticulous reviewers, and to our dedicated editorial team for their invaluable contributions to this issue.

Editors

Prof. Dr. Mustafa GÖKÇE
Assoc. Prof. Dr. Özgür TÜRKER

GENEL TÜRK TARİHİ
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Cilt: 7, Sayı: 14, Mayıs 2025

JOURNAL OF GENERAL TURKISH
HISTORY RESEARCH
Volume: 7, Issue: 14, May 2025

İÇİNDEKİLER
ARAŞTIRMA MAKALELERİ

CONTENTS
RESEARCH ARTICLES

BURAK FALAY

*Orta Anadolu Kırsalında Yerleşim Sürekliliği: Bizans
Döneminden Günümüze Bir Yerleşimin Tarihsel Süreci
(Niğde-Murtaza Köyü, Türkiye)*

*Settlement Continuity in Rural Central Anatolia: The
Historical Process of a Settlement from The Byzantine
Period to the Present (Niğde-Murtaza Village, Türkiye)*

ss. 245-270

SELİM KARAGÖZ

*Bizans Tarih Yazımında Türk ve İskandinav-Rus
İlişkileri*

*Turkish and Scandinavian-Rus' Relations in Byzantine
Historiography: A Comparative Source Analysis*

ss. 271-286

ESİN KÜÇÜKBEKİR

*İslam Coğrafyacılarına ve Sovyet Arkeoloji Raporlarına
Göre Merv-Serahs Yolu: Tarihî ve Arkeolojik Veriler
Çerçevesinde Bir Ticaret Güzergâhının Analizi*

*According to Islamic Geographers and Soviet
Archaeological Reports, The Merv-Sarakhs Road: An
Analysis of a Trade Route Within the Framework of
Historical and Archaeological Data*

ss. 287-298

SİNAN TARİFCİ

*Gazneliler ve Büyük Selçuklular Dönemi
Habsiyyelerinde Zindan -1-: Zindanın Fiziki Yapısı,
Özellikleri ve Zindan Hayatı*

*Dungeon (Zindān) In Habsiyyas (Prison Poems) of
the Ghaznavids And Great Seljüks Era -1-: Structural
Features of Dungeon and Dungeon Life*

ss. 299-322

BURAK SAĞLAM-ALİ MIYNAT

*Türkiye Selçuklu Sultanlığı'nda
"Melik" Sikkeleri*

*"Malik" Coins in the Seljuk
Sultanate Of Rûm*

ss. 323-348

MUSTAFA KÖKSAL

*Oğuz İsyanı ve Hârezmşah Atsız'ın Oğuzlara Karşı
İzlediği Siyaset*

*Oghuz Revolt and the Policy Followed By Kharezmshah
Atsız Against the Oghuzs*

ss. 349-364

AİZHAN RAKHYMBAYEVA

*Altın Orda Şehirlerinde Mimari: Dinî, Anıtsal ve Sivil
Yapılar Üzerine Bir İnceleme*

*Architectural Heritage in the Cities of the Golden Horde:
A Study on Religious, Monumental, and Civil
Structures*

ss. 365-386

NAGEHAN KÜÇÜKYILDIZ

*Ebû Sa'îd Bahâdır'ın Ölümü Üzerine
Bazı Mülahazalar*

*Some Considerations on and Death of
Ebû Sa'îd Bahâdir*

ss. 387-400

RECEP EFE ÇOBAN

*Codex Cumanicus'taki "Tovulga" Sözcüğünün Maddî
Kültür Tarihi Bağlamında Değerlendirilmesi*

*An Evaluation of the Term "Tovulga" in the Codex
Cumanicus Through Elements of Material Culture*

ss. 401-414

ENES FIRAT ÖNEL

*Bernier ve Manucci'nin Gözüyle Evrengzib'in
Taht Mücadelesi: Samugarh Savaşı*

*The Struggle for the Throne of Aurangzeb Through the
Eyes of Bernier and Manucci: The Battle of Samugarh*

ss. 415-430

UFUK AYKOL

*Şahin Geray Han'ın Askerî Reform
Girişimlerine Dair*

*On the Military Reform Attempts of
Şahin Geray Khan*

ss. 431-440

BETÜL TEZCAN

*Darülhadis ve Kütüphane Vakıfları Özelinde Lale
Devri'nde Surre-i Hümayun*

*Surre-i Hümayun in the Tulip Age Specific to the
Darülhadis and Library Foundations*

ss. 441-462

METİN MENEKŞE

*Osmanlı İstanbul'unda Yangınlar Üzerine
Yabancı Seyyahların Gözlemleri: Nedenler, Haber
Verilme Usulleri ve Alınan Tedbirler*

*Observations of Foreign Travelers on Fires in Ottoman
Istanbul: Reasons, Information Procedures and
Precautions Taken*

ss. 463-490

FÜSUN KARA

*Parlayan Yıldız Azerbaycan'da Türk Hanlıklarının
Tarihi ve Kültürel İzleri
(1747-1844)*

*Shining Star Azerbaijan Historical and Cultural Traces
of Turkish Khanates
(1747-1844)*

ss. 491-520

RESUL TURAN

*Rus İşgali Altında Yedi Ay: 93 Harbi Döneminde
Erzurum'un İşgali (1877–1878)*

*Seven Months Under Russian Occupation:
The Russian Occupation of Erzurum During the Russo-
Turkish War (1877–1878)*

ss. 521-538

TELLİ AKHUNDOVA KORKMAZ

*93 Harbinde Götürülen Minik Ayşe: Mariya
Konstantinovna Keksholmskaya*

*The Tragic Story of a War Victim: Ayşe – Later Known
as Mariya Keksholmskaya*

ss. 539-548

ERTAN DİLEKÇİ-DİLEK ÜNVEREN

*Tanzimat'tan Cumhuriyete Aile Hukuku Geleneği
ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında Uygulanışı
(Isparta Resmî Vilayet Gazetesi Özelinde)*

*The Tradition of Family Law from the Tanzimat to the
Republic and Its Implementation in the Early Years of
The Republic (In the Context of the Official Provincial
Gazette of Isparta)*

ss. 549-562

EMRE UYSAL-AYŞEGÜL ŞENTÜRK

*Anadolu Coğrafyasının Türk İstiklal Harbi'nde
Cephe Savunmasındaki Etkisi
(Mayıs 1919- Ağustos 1921)*

*The Effect of Anatolian Geography on Front Defense in
The Turkish War of Independence: Anatolian Castle
(May 1919-August 1921)*

ss. 563-578

NURULLAH ÇETİN

*Sovyetler Birliği'nde Gulag Sistemi: Karaganda
Kampı (Karlag) Örneği Üzerinden
Bir Değerlendirme*

*The Gulag System in the Soviet Union: An Evaluation
Through the Karaganda Camp
(Karlag) Case*

ss. 579-592

İBRAHİM ETHEM ARIOĞLU

*Türk Dünyası Kültürel Entegrasyonu Çalışmaları:
Türk Dünyası Kültür Başkenti Uygulaması
Örneği*

*Turkic World Cultural Integration Studies:
Turkic World Capital of
Culture Application*

ss. 593-606

ÇEVİRİ MAKALESİ

TRANSLATION ARTICLE

TASNÂDİ EDİT-çev. ALEV DURAN

Türkiye'de Macar Edebiyatı

Hungarian Literature in Turkey

ss. 607-610

YAZIM KURALLARI

ss. 611-614

